

Анісімова К.А.

Державний торговельно-економічний університет

Науковий керівник: Бондаренко Н.О.,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри правового забезпечення безпеки бізнесу

Державний торговельно-економічний університет

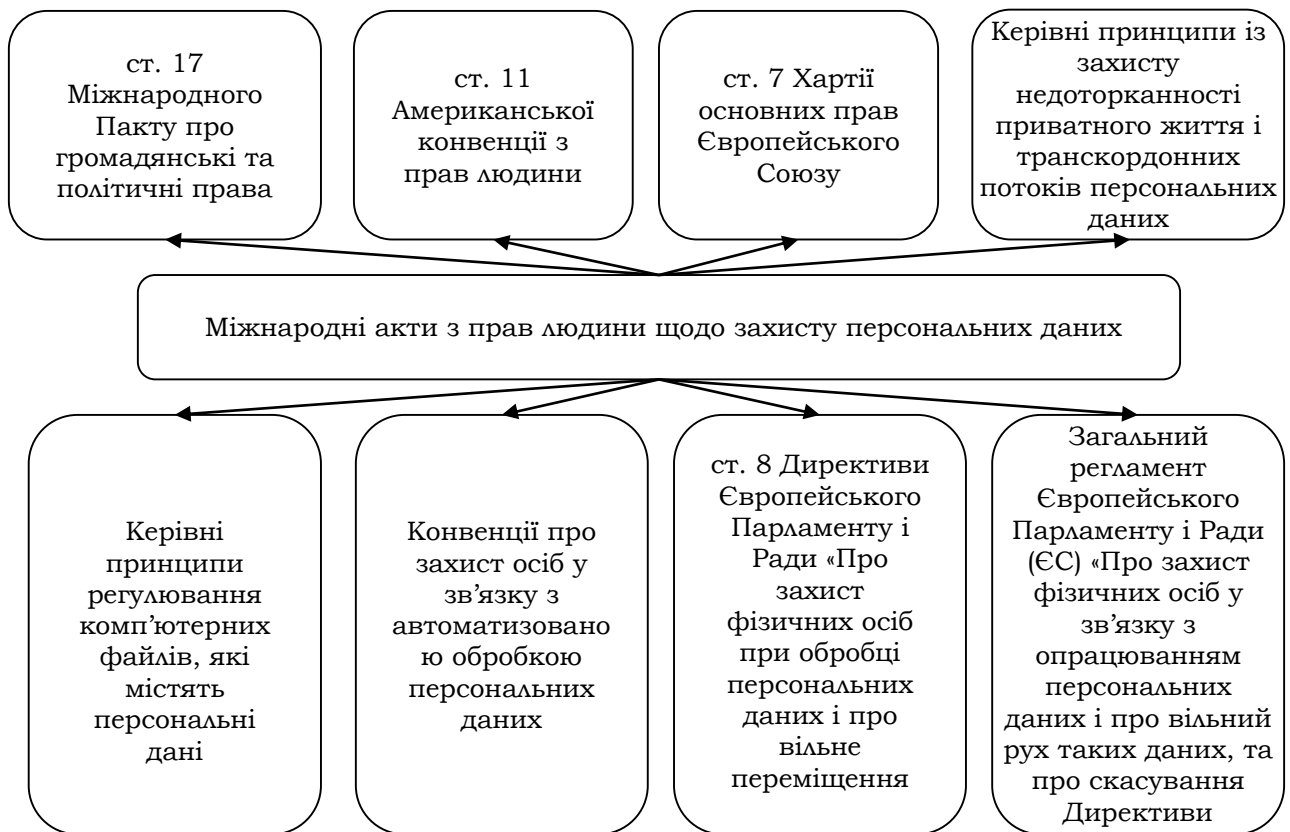
м. Київ

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ В МІЖНАРОДНІЙ ПРАКТИЦІ ТА В УКРАЇНІ

Актуальність теми полягає у тому, що питання захисту персональних даних наразі перебуває на стадії наукового, політичного та правового обговорення, адже є не лише обов'язком держави і має розглядатися в комплексі із захистом прав людини.

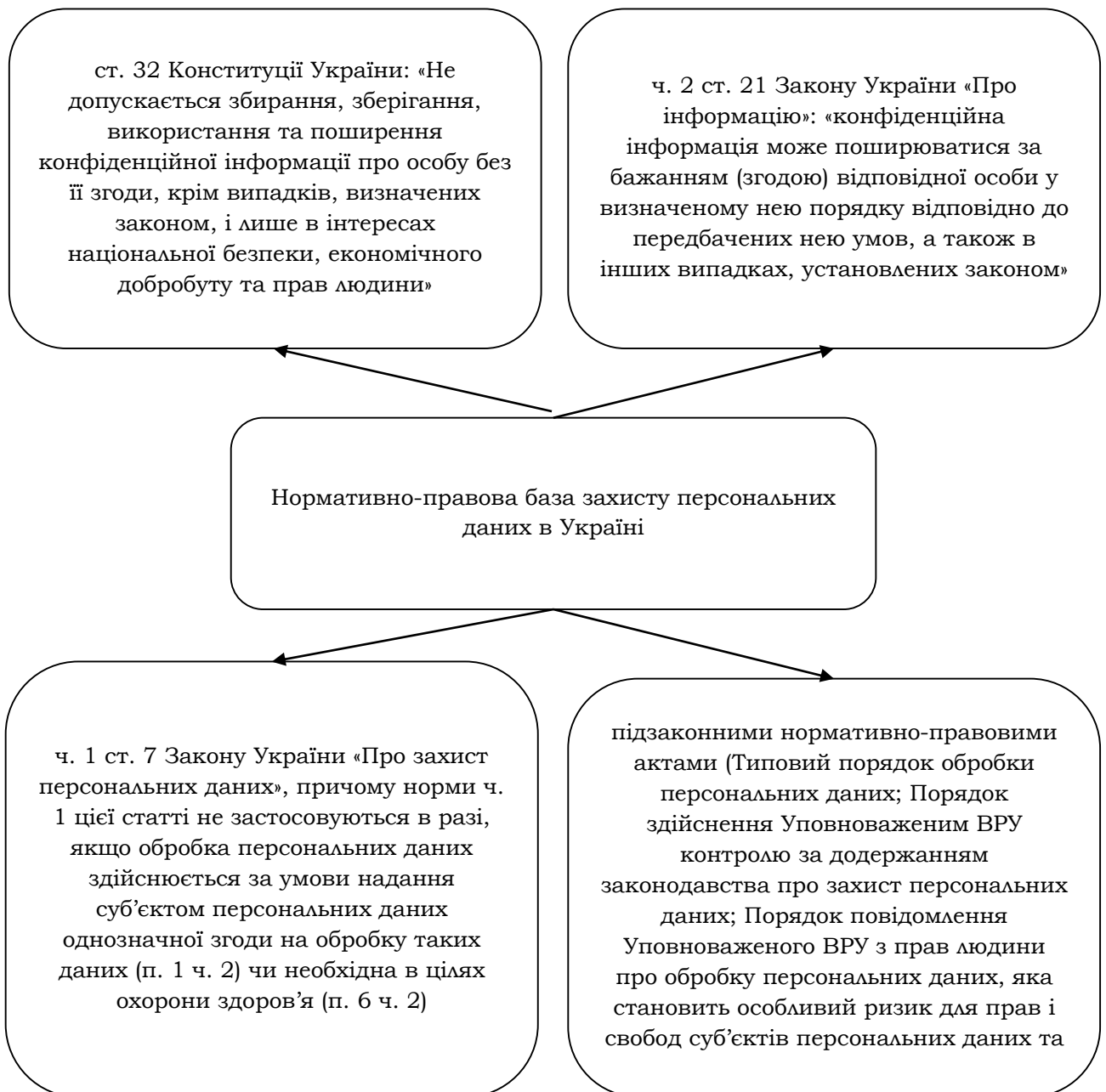
Поширеність технологій, які використовують персональні дані, зростає з кожним днем. Тому захист персональних даних є одним з ключових питань у сучасному глобалізованому інформаційному суспільстві. Україна, як і інші країни, повинна прагнути до встановлення високих стандартів захисту персональних даних відповідно до європейських стандартів. Підписавши Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, наша країна взяла на себе зобов'язання дотримуватися європейських стандартів у сфері захисту персональних даних. Однак наразі українська держава перебуває в процесі інкорпорації цих стандартів у своє законодавство, і цей процес ще не завершений. У цьому контексті важливо розуміти основні принципи та вимоги до захисту персональних даних, викладені в Європейській конвенції про захист прав людини і її основоположних свобод, Регламенті (ЄС) 2016/679 (Загальний регламент про захист персональних даних) та інших актах законодавства ЄС.

Захист персональних даних закріплений у міжнародних договорах з прав людини як частина права на приватність (рис. 1).

Рис. 1. Міжнародні акти з прав людини щодо захисту персональних даних.
(авторська розробка на основі [6])

На національному рівні питання захисту персональних даних регламентовано рядом нормативно-правових актів (рис. 2).

Рис. 2. Нормативно-правова база захисту персональних даних в Україні.
(авторська розробка на основі [7]).

Закон України «Про захист персональних даних» базується саме на положеннях Директиви 95/46/ЄС. Важливим стало прийняття Загального регламенту про захист даних (General Data Protection Regulation — GDPR), прийнятий 26.04.2016 (набув чинності 25.05.2018), який замінив попередній Акт про захист даних ЄС та встановлює правила обробки та вільного переміщення персональних даних. Хоча Україна не є членом Європейського Союзу, правила, викладені в GDPR, безпосередньо застосовуються до організацій, що перебувають під її юрисдикцією. Згідно зі статтею 3 Загального регламенту, «оскільки сфера дії GDPR виходить за межі території країни, його положення застосовуються не тільки до держав-членів ЄС, але й до фізичних та юридичних осіб в інших країнах в особливих випадках, передбачених GDPR» [5].

Загальний регламент про захист даних передбачає, що персональні дані повинні оброблятися відповідно до таких принципів захисту даних: законно,

справедливо і прозоро; збиратися для законних цілей; бути адекватними, релевантними і обмеженими в необхідному обсязі; точними; зберігатися протягом необхідного періоду; бути безпечними, повними і конфіденційними [6]. Крім того, GDPR встановлює вищі стандарти щодо інформованої згоди та зобов'язань щодо повідомлення, а також посилює захист права громадян на доступ до персональних даних про стан здоров'я та права на їх видалення.

Наприкінці 2020 року Національний координаційний центр кібербезпеки (НКЦК) при Раді національної безпеки і оборони України під час моніторингу виявив витік персональних медичних даних з однієї з найбільших клінік Дніпра: медичної картки (що становлять медичну інформацію), ПІБ, дата народження, адреса проживання, номер телефону, адреса електронної пошти, назва діагнозу, результати аналізів, діагноз, інформація про захворювання, результати ПЛР-тестування, список пацієнтів з COVID-19. Витік стався внаслідок неправильної конфігурації інформаційної системи та бази даних клініки з доступом до Інтернету. Також у травні 2020 року набрав обертів кіберскандал у додатку «Телеграм». «UA Vaza Bot» – анонімний бот, який отримав доступ до персональних даних 26 мільйонів українців і торгував інформацією. Серед цих даних були в тому числі й такі, що могли бути отримані в платформі «Дія», наприклад дані про водійські посвідчення. СБУ проводило слідство [7].

Однією з основних причин невідповідності ІТ-законодавства України сучасним вимогам є відсутність у громадській та науковій думці цілісного уявлення про інформаційну безпеку з точки зору права та криміналістики. На сьогодні в Україні лише Комітет з прав людини Верховної Ради України та Кіберполіція відповідають за захист персональних даних. Уповноважений з прав людини може скласти адміністративний протокол у разі порушення державним органом чи організацією права людини на захист персональних даних, а Кіберполіція розслідує правопорушення, в тому числі пов'язані з витоком даних з Державного реєстру. Вищевикладене свідчить про необхідність суттєвих та невідкладних змін у національному законодавстві.

Таким чином, маємо усі підстави зробити висновки про те, що Україна має приділяти особливу увагу правовому регулюванню інформаційних відносин та захисту персональних даних. Одним із головних завдань держави на цьому етапі розвитку є визначення напрямів правового регулювання та створення необхідних правових гарантій для самореалізації суб'єктів в інформаційній сфері.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний Пакт про громадянські та політичні права від 16.12.1966 р. No 995_043. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
2. Конституція України від 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. Ст. 141.
3. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. No 2657-XII (у редакції від 16.07.2020). Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1992. № 48. Ст. 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
4. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. No 2297-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
5. Овчаренко Я.О. Регламент захисту персональних даних Європейського Союзу. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 3. С. 237.
6. Загальний регламент із захисту персональних даних Європейського Союзу (GDPR) № 2018/1725. URL: <http://aphd.ua/gdpr-ofitsiinyi-ukranskyi-pereklad>
7. Злив персональних даних українців: що сталося і як захиститися. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/zlyv-danyx-i-diya/30610626.html>